

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse špise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja 10.— K pol leta 5.— „ četrt leta 2:50 „ posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 14 h „ dvakrat 12 „ „ trikrat 10 „ za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravišтво Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Shod vsega goriško-gradiščanskega učiteljstva se vrši v četrtek, dne 12. t. m., ob 10. uri dopoldne v Gorici. Pridite vsi!

Učiteljski pari.

(S Štajerskega.)

Do zdaj se je pisalo v raznih časopisih o ubogi učiteljski pari; napredni (!) duh časa ni še prav posebno neka vrsta genljive učiteljske kolegalnosti, ki ima vse velike znake navadne nizkotne nevoščljivosti, sta pa kriva, da se je v zadnjem času pri učiteljski pari ustvaril pododelek, ki se mu pravi tudi učiteljski pari. Bistveno se ti dve pari med seboj prav nič ne razlikujeta, in prav zato jima je menda pravična etimologija dala tako enako glaseče se ime.

Ti učiteljski pari so nastali iz učiteljskih par, pri čemer se — kakor že omenjeno — ni bistveno nič izpremenilo, in popolnoma nepotrebno je, da so iz učiteljskih parov napravili novo kategorijo učiteljskih par. Nepotrebno, pravim, bi se to imenovalo, če bi ne bila ta ločitev celote učiteljske pare stvorjena naprednemu duhu v posmeh in na škodo učiteljskim parom. Ker pa nam tako razdelitev draginjske doklade iz leta 1913, kakor tudi ta v letu 1914 pričata, da sta pri rojstvu te nebodijotrebne kategorije kumovala mesto naprednosti reakcionarnost in mesto kolegalnosti grda zavist, ni mogoče, da bi mogli to grešno dete v svoji pravičnosti drugače krstiti kot za **krivico**.

Da, krivica, in nič drugače se ne more imenovati zapostavljanje, ki so ga deležni učiteljski pari, kadar dežela Štajerska deli svojim učiteljem draginjsko doklado.

Dokazi:

Mi učiteljski pari smo po moči one nepremagljive ljubezni, ki ji modri Salomon poje visoko pesem, po moči trdne zakonske vezi in po naklonjenosti deželnega šolskega sveta pred vsemi ljudmi in v vsakem slučaju **oženjene** dvojice. Nemožno bi bilo, če bi se kateri posameznik izmed takih legitimnih dvojic smatral kot samski in istotako pa bi bilo prav netaktno, če bi drugi take dvojice smatrali za neoženjene, in posebno obsojanja vredno pa bi bilo, če bi morale zaradi takega nepravilnega naziranja trpeti take dvojice škodo, kar je ravno slučaj v obravnavani zadevi. **Torej krivica!**

Naredbeni List razglasa, da so se merodajni faktorji držali načela, da se razdeli draginjska doklada sorazmerno službenim letom in potrebam učiteljstva. Pravično! Toda pri učiteljskih parih se zadnji del tega načela ni upošteval in se je obdelilo omožen učiteljske pri delitvi draginjske doklade z manjšim deležem kot neomožene, dasi je jasno za vsakogar, ki pozna družinsko življenje in njega žrtve in ki upošteva, da omožene učiteljice ne morejo same voditi gospodinjstva, ne same oskrbljevati svojih otrok itd., da ima **mora** imeti omožena učiteljica ne le **tolike**, ampak še **večje** potrebe kot neomožene.

Se bolj pa se čuti načelo potrebe zapostavljeno s tem, da se je dal grizljaj naprednim omoženim učiteljicam, oziroma njihovim otrokom, meščansko-šolskemu učiteljstvu, ki je itak gmotno bolje podprto, ki službuje večinoma v mestih, kjer dobivajo skoro vse potrebščine ceneje kot

se te dobijo na kmetih, kjer jih odgoja otrok stane mnogo manj kot učitelje na kmetih. Vendar se je drag doklada oženjenim učiteljskim parom **prisrčipnila**, da se je ta lahko zvišala meščansko-šolskemu učiteljstvu.

Da so značaji, ki se v svojem egoizmu morejo dvigniti tudi na tako visoko stališče nizkotnosti, da izrgajo v svojem pohlepu iz ust košček, ki ga je pravica prisodila drugim, in sicer čudno, čudno pa je, da grede takim moralnim velečinom zaščitniki **pravice** na roko.

Končno še eno pripombo.

Krivica, ki so jo do zdaj trpeli učiteljski pari, je ponazorjena v številki 280 kron. Učiteljstvo, in tudi toliko zavidani učiteljski pari, gotovo niso v položaju, da bi smatrali tako vsotico za bagatelo, vendar pa izjavljam tukaj, da nas še najhuje boli to **nezasluženo**, z ničemer opravičljivo zapostavljanje učiteljskih parov. Po udarjam, da je večina učiteljskih parov nastala tudi iz obojestranske simpatije do stanu, da je taka zakonska zveza tudi združitev idealov in istih stanovskih teženj na šolskem polju, kar gotovo šoli in šolstvu ne more biti v kvar, in nič bi se merodajni faktorji ne pregrešili, če bi svoje dosedanje postopanje izpremenili in se začeli ravnati po besedah: »Kjer sta dva zbrana v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi.«

Da se resnica prav spozna, je treba čuti oba zvona!

Eden naših urednikov je prejel z Goriškega pismo, ki ga — pokoravajoč se smislu v naslovu citiranega pregovora, objavljamo doslovno:

Tovariš urednik! — Upravištvu sem poslal ob novem letu vsoto, ki mi je bila označena z rdečilom na naslovnem listku. Pritaknil sem ji tudi onih 8 h za ček, česar se mi zdi nekako čudno, da se od naročnikov kaj takega zahteva, ko dobijo vendar čake od vseh strani zastoni; meni vsaj se v precej dolgem življenju še ni pripetilo, da bi me bil kdo tirjal za čekovino. Pa upravištvu si menda misli: od zrna do zrna pogača itd. Tal to tudi prav!

Odkrito pa Vam moram povedati nekaj drugega. Premišljal sem ne koliko, da li naj ostanem še naročnik U. T. ali se mu odpovem. Prvič ni list zamuden, sedaj več tolikega pomena, drugič pa se ne nikakor ne morem strinjati z nekaterimi njegovimi dopisi z Goriškega iz zadnjih tednov. Čudno se mi namreč zdi, da se v njih napada Učiteljsko društvo za goriški okraj in njega vodstvo. Zgodovinsko na tega društva mi je precej znana, in priznati moram brez vseh ovinkov, da je bilo naše društvo vedno eno najljubše in najprijaznejše v slovenskem. Želim le, da bi tako tudi ostalo! Sicer ne lenari društvo za sežanski okraj, a vendar mislim, da gre v tem pogledu prednost vsekakor gorškemu. Tolminsko društvo spi sedaj splošno pravičnega; to se je na decembrskem shodu v Gorici javno priznalo. Naj se skoro zbudi!

Slovenski kolegov iz mesta Gorice in onih iz gradiščanskega in tržiškega okraja pa niti ne omenjam, ker oni — ne vem, ali je sploh kaka častna izjema med njimi — stojijo lepo na strani in gledajo, kako se drugi zanje bore, ter uživajo sadove teh njihovih bojev. Morda si mislijo, da nimajo nič svojih tovarišev nobene dolžnosti, saj uživajo vendar že več let primerno lepe draginjske doklade. In rav-

no to ni lepo od njih; mislim, da bi mogli in morali pristopiti enemu ali drugemu stanovskemu društvu. Naj se skoro spokore!

Goriško učiteljsko društvo prenaša že dolgo let največje težave in skoraj ves odij, ki zadene prav pogosto one, ki nastopajo neustrašno za pravice celokupnega učiteljstva. Reči moram, da to društvo jako pogosto zboriuje in da so shodi tudi vedno jako dobro obiskani. Od druge se v tem pogledu čujejo pritožbe! Kadar je bilo treba povzdigniti glas za učitelja in šolo, je naše društvo to storilo, in sicer skoraj vedno prvo. Do neke meje je to morda posledica ugodne okolščine, da ima naše društvo svoj sedež v središču dežele. Toda vse naj se ne zahteva od enega; naj pomagajo tudi drugi! V slogi je moč!

Kdor pozna naše razmere tako dobro, kakor jih poznam jaz, mi gotovo rad pri-trdi, da ima naš društvo največ zaslug zato, da se med nas ni zasejala nesloga in niso nastopile tudi v naši lepi deželi vse kramjske razmere z vsemi hudimi posledicami. In kdo je stal vedno na braniku? — Naše društvo! — In kdo je zaradi možatega nastopanja moral večkrat trpeti gromotno in moralno škodo? — Može, ki so društvo vodili in ga vodijo!

Zato pa le po njih, ako ne morejo zmagati vselej vsega dela in odstraniti vseh zaprek, ki jih tako pogosto srečavajo na svoji poti! Ne, to ni prav, kaj takega bi se je bilo smelo zgoditi!

Naravnost smešna se mi zdi trditev, da je prišlo učiteljstvo nepripravljeno na določni shod v Gorici in da se je shod izvršil brez programa. Saj je bilo vendar vsem znano, zakaj se je shod sklical. Da pa pove učitelj, kje ga črevelj žuli, in stavi svoje zahteve, za to pa sedaj pač ni več treba obširnega programa in obsežnih priprav. Vsi smo vedeli, da se skliče shod z namenom, da se na njem vnovič poudari povsem naravna zahteva vsega avstrijskega učiteljstva, naj se uvrsti med državne uradnike in tudi njim enako plačuje, ker ima tudi z njimi enako delo in enake — želodce! Povsem nepotrebno je bilo razmotrivanje, kako se je shod sklical in kdo ga je sklical: glavna reč je vendarle, da se je shod ob dobri udeležbi izvršil in da je dosegel tudi pozitivne uspehe in svoj namen.

Za svojo osebo sem bil vedno mnenja, da je pri nas narodnostno mešano deželno učiteljsko društvo spričlo separatističnih teženj italijanskih kolegov za sedaj nepotrebno. Pač pa bi bila potrebna tesnejša zveza med vsemi tremi slovenskimi okrajnimi učiteljskimi društvi, kar se je ugotovilo tudi na shodu. Ker pa tako deželno učiteljsko društvo obstoja, ima tudi vsa pravico, vlagati peticije kamor sibo; s svojo prošnjo za povišanje plač ni torej prekorajčilo svojega delokroga in tudi nič takega storilo, da bi se morala zaradi tega zgražati kar cela dežela. Društveno načelstvo je bilo po večinskem sklepu dolžno, vložiti ono peticijo. Tega postopanja ne more nihče grajati. Pač pa je deželno društvo res napravilo taktično napako, da v peticiji ni poudarilo vodilnega postulata vsega avstr. učiteljstva; to je U. T. sam takoj pribil. Ta napaka se je na shodu odpravila, ker se prošnja umakne.

Zdi se pa, da se je dolžilo vodstvo deželnega učiteljskega društva postranskega namena: **izpodbiti vseobčič učiteljski postulat, ki mora biti sedaj vsakemu kolegu zvezda vodnica.** Jaz pa sem po-

vsem prepričan, da vodstvo ni imelo takega namena, marveč da je samo popolnoma prešinjeno z mislijo, ki mora biti z njo prešinjeno vse učiteljstvo.

Na shodu torej ni bilo ne premaganec, ne zmagovalcev: zmagala je skupna ideja. Po nepotrebnem je torej vihtel mladi tovariš svoj klobuk, češ, tu sem, pobeđa je moja! Tak premlad tovariš, ki o njegovih dosedanjih pozitivnih uspehih še nisem ničesar čul, pa res čudno nastopa! Dosedaj še ni nihče ničesar storil, vse je lenarilo; v dolgem času od leta 1869. sem si ni priborilo učiteljstvo z vsjo svojo organizacijo niti trohice pravice; ta čas je taval naš stan v temi! — Ne tako, mladi Hreščak, Vaša smela trditev ne odgovarja resnici, marveč ji bije kruto v obraz. Kje ste bili še Vi s svojimi frazami, ko so drugi že trdo delali in trpeli! Če pa do danes še nismo povsod prodrli, nismo krivi sami, krive so žalostne, nam vedno nasprotnne razmere. Zapomnite si pa, da hrast ne pade na prvi mah in da se Rim ni zgradil v enem dnevu. Ako pa mislite, da bi Vi mogli kaj takega takoj doseči, potem pa le hitro na delo! Če se Vam poizkus posreči, potem Vas takoj proglasimo za svojega Mesijo. Poprej — seveda ne!

Na decembrskem shodu je padla tudi beseda o našem narodnostnem delovanju. Tovariš Hreščak zahteva sedaj, naj bi se o tem odprla **akademična razprava**. Čemu? Stvar je jasna in čista kot solnce. Akademskih razprav prav nič ne potrebujemo, ker bi sedaj nič ne hasnile. Dela, pozitivnega dela nam je treba na narodnem in stanovskem polju. **Delo nas reši, ne pa puhle fraze!**

Ne poznam natančneje, kaj zastopnikov davkoplačevalcev v sežanskem okrajnem šolskem svetu, vem pa in **obžalujem**, da so odrekli učiteljstvu draginjsko doklado. Po drugi strani pa zopet mislim, da so oni možje svoj sklep na nekak način utemeljili. Naravna naloga učiteljstva je, da sedaj one može v dostojni obliki prepriča, da njih sklep ni bil umesten. Pa nam privrha tovariš Hreščak — s kolom in — stvar je rešena. A rešena tako, da se nas Bog usmili! Tovariš Hreščak, na takle način nam ne pridobivate prijateljev, zbu-jate nam pač nasprotnike in sovražnike. Do takega razdirajočega dela Vam pa odrekamo vsako pravico. Taki uspehi so — negativni, hvala lepa zanje! In kaj briga pač druge tovariše, ako se tov. Hreščaku v gostilni enega zgoraj omenjenih mož ni hotelo ali ni moglo tako postreči, kakor si je tovariš želel ali mogel celo zahtevati. Take stvari ne sodijo v javnost, še manj pa se sme tak docela zaseben in brezpomemben dogodek izrabljati v boju proti izvoljeni korporaciji, ki zastopa ves okraj. Tovariši s Krasa, skrbite, da popravite, kar je eden pokvaril vsem. Uverjen sem pa, da Vam vrli kraški može, ki so bili po svoji ogromni večini še vedno naklonjeni šoli in našemu stanu, ne bodo mašili svojih ušes.

Tovariš Hreščak pa se je povzpел še višje: udaril je tudi po naših komaj izvoljenih deželnih poslancih, še preden so prišli do dela. Tako nepremišljeno postopanje mora obsojati pač vsak razsoden učitelj. Tovariš, počakajte vendar, da sedejo naši poslanci k skupnemu delu, potem sodite, če treba, kritizirajte in obsojajte! Z anticipiranimi napadi, golim negiranjem, zbadanjem, loparjenjem, s »slageriji«, frazami in če hočete, z akademskimi razpravami, pa dosežete zopet le negativne uspehe. Zanje pa srčna hvala vdrugič in zadnjič. Dokler nimate tehtnega vzroka

za napade, mirujte! Takega povoda pa Vam naši, od našega naroda z občudovanja vredno razsodnostjo in zavednostjo izvoljeni poslanci še niso dali. Nasprotno je res: kolikor jih poznamo, se zavedajo, kolikega pomena je narodu šola in kakega plačila je vredno učiteljstvo, ki je samo del naroda, in ne najslabši del.

Na uho naj Vam pa še povem, da se občuje z zastopniki zavednega naroda v drugačnem tonu. Poslanci smejo to od nas zahtevati, dokler se sami niso odrekli finjšim maniram, česar še niso storili in gotovo nikdar ne store. Za sedaj pa, ko ste Vi že odložili — rokavice, se tolažim le s tem, da poslanci ne bodo smatrali Vašega naskoka — resnim in da bodo, kakor hitro bo po danih razmerah mogoče, svojemu učiteljstvu zdatno pomagali. Dobre volje pa naj jim a priori nihče ne odreka, ker to ni dostojno in pravično.

Uverjen sem, da je naša stvar na Goriškem sedaj v dobrih rokah. Dosedaj so večine deželne zbornice nekako trdile, da poslanci laške narodnosti ne privolijo nikdar, da bi se ustanovil **deželni šolski zalog**. Takega privoljenja pa ni več treba, saj imamo že šolski zalog. Dete se je že davno rodilo, samo pravega imena mu niso dali. Ime pa je tu postranska stvar, glavna je dete, ki nam je bilo rojeno. Po zakonu z dne 6. oktobra 1900, dež. zak. št. 27, prispeva namreč deželni zalog k stroškom za šolstvo vsoto 250.000 K, po zakonu z dne 14. januarja 1906, dež. zak. št. 10, pa tudi doklado na užitnino od vina, mošta, mesa in piva, ki znaša v vseh petih šolskih okrajih vsaj 200.000 K na leto. Deželni prispevki znašajo torej skupaj kakih 450.000 K. Ali ni to že pravi pravcati deželni učiteljski fond? Samo okrepiti bodo morali to dete brez imena. V to svrhu pa bo dobro došel **prispevek države** iz njenih večjih dohodkov, ki ga nedvomno dobi kmalu tudi naša dežela z drugimi vred in je določen za povišanje učiteljskih plač. Upajmo, da ta intencija prodere že v parlamentu, če pa ne gori, pa v našem deželnem zboru. Za ime okrepčane deteta pa ni treba nikakega prerekanja.

To-le, tovariš urednik, sem premišljal, ko sem oddajal pošti one začetkom omenjene kronce. Pero pa se mi je samo vsililo v pest, **zakaj greh bi bil, ako bi k vsemu molčali**. Vam pa in »U. T.« ostane vključ vsemu vedno zvest Vaš

Veteran z ranami.

500letnica ustoličenja zadnjega vojvode korotanskega.

Maribor, koncem januarja 1914.

Letos poteče 500 let, kar je bil na Gospesvetskem polju ustoličen zadnji vojvoda Koroške. 500 let poteka letos, odkar je zadnji venčala roka Slovenca koroškega vojvodo.

Gotovo je dolžnost vsakega zavednega Slovenca, da se pobriga in dostojno praznuje ta zadnji, svetli trenutek iz življenja koroških Slovencev.

Če pogledamo nazaj v 500letno davnino slovenskega naroda, vidimo bore malo veselega, pač pa obratno, premnogo bridkega. Zgodovina našega naroda ve pač povedati, da so naši predniki v brezštevilnih slučajih krvaveli v bojih za obstanek države, ne pove pa nikjer, da bi jim bila kdaj država za to hvaležna, kot je bila malone vsem ostalim svojim narodom — ki je imela pred njimi samo strah. Nad nami si je vedno hladila jezičica, nas imela slejkoprej za dobrodošlo — nakovalo sami sebi in njenim varovancem, Nemcem.

Najlepši dokaz v podkrepitve gorajšnje trditve, je ravno Koroška s koroškimi Slovenci.

Kot smo že uvodom navedli, so volili in venčali z vojvodsko krono koroški Slovenci svoje vojvode; bilo je to — pred 500 leti, v dobi, ki o njej navadno pišemo in čitamo, da je najtemnejša v zgodovini človeštva, ki o njej pravimo, da je madež človečanstva.

Od ustoličenja zadnjega korotanskega vojvode je zgodovina koroških Slovencev do danes še mračnejša kot ostalih Slovencev. Le malo je še v njej jasnih trenutkov. V zadnjem času pa so še ti — izginili docela.

Nekaj samo po sebi umejnega se nam zdi — ne rečemo niti, da bi bila naša narodna dolžnost — da praznujemo Slovenci ta zadnji veliki dogodek koroških Slovencev čim najsvečaneje. In slavili ga bodo gotovo širom slovenske domovine.

Tudi anketa slovenskih narodnih društev v Mariboru je sklenila, da priredi dne 22. marca v prostorih Narodnega doma veliko slavnost v proslavo te 500letnice. Štajerski Slovenci hodimo s koroškimi vendar skoro isti križev pot narodnega življenja. Slavnost bo obsegala čen-

tvero delov: slavnostni govor, živo sliko »Ustoličenje«, igra »Tugomer«, in živo sliko »Podelitev fevd po vojvodu«.

Pričakujemo obiska od blizu in daleč! — a.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Z redne seje upravnega odbora Zaveze (29. decembra 1913.)

1. Predsednik L. Jelenc konstatira sklepčnost, pozdravi vse navzoče člane upravnega odbora, posebno novega člana Frana Marolta, upravnika »Učiteljskega Tovarisa«, prečita pisma L. podpredsednika Ant. Berginca, v katerem opravičuje svojo odsotnost, ker ima ta dan redni šolski pouk, in otvori sejo.

2. Zavezin predsednik prečita svoj referat z naslovom: »Zaveza in Sežansko učiteljsko društvo«. Poročilo se naslanja na članek, ki je izšel v socialistični reviji »Naši Zapiski«, v katerem učitelj Alojzij Hreščak, član »Sežanskega učiteljskega društva«, krivično in žaljivo napada vodstvo in upravni odbor Zaveze ter sploh našo osrednjo organizacijo.

Odbornik Ign. Križman z Goriškega pojasnjuje podrobneje pereče gmotno učiteljsko vprašanje na Goriškem. Stoji na stališču, da naj se razpravlja o tem, kolikor mogoče natanko in večkrat. Oživljajoče vrvenje mladih tovarišev ga veseli, toda to delo naj ne postane razdirajoče. Prejšnji slovenski goriški poslanci so zahtevali ponovno, da ne dajo slovenskemu učiteljstvu ničesar vsaj 15 let. Goriški italijanski poslanci so preskrbeli svojemu učiteljstvu 25% draginskega doklado, vrh tega dobi s 1. januarjem l. 1914. italijansko učiteljstvo v Gorici petletnice po 200 K. Trije novostrojariji v goriškem deželnem zboru so proti vsaki regulaciji učiteljskih plač. Voditelji nove narodne stranke na Goriškem nam žele izdatno pomagati, a če postajajo spriči hudega napada občutljivi, se temu ne smemo čuditi. Strastni napadi od strani nekaterih mlajših učiteljev, ki sami izjavljajo, da se ne puste vpregati v katerokoli stranko, naperjeni na naše najboljše može, lahko pokvarijo vsemu slovenskemu učiteljstvu na Goriškem že zasnovano regulacijo. Malo zmernosti pri razpravah, pa nekaj dobre volje in dobrega mnenja v može nove narodne stranke na Goriškem nujno želi goriškemu mlademu učiteljskemu naraščanju.

V nadaljnjo debato sta posegla nato še odbornik Fr. Brinar in urednik Engelb. Gangl.

Poročilo se odobri, sprejmejo se pa tudi vsi trije predlagani predlogi. (Natančneje glej v 2. letošnji števi. »Učiteljskega Tovarisa«!)

3. Tajnik V. Rus poroča o vseh važnejših zadevah Zavezinega delovanja od XXV. glavne skupščine do današnjega dne, kar je zabeleženo v zapisnikih vseh treh vodstvenih sej iz upravne dobe 1913/14.

Odbornik Jos. Rajšp obljubi kot predsednik Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic, da napravi pri uredništvu »Narodnega Lista« primerne korake v svrhu zopetnega sprejemanja Zavezinih pismov in poročil.

Brezplačno pošiljanje Zavezinih listov akademičnim društvom se z nekaterimi izpremembami na novo uredi. Na prošnjo društva »Branibor« se pošiljajo Zavezini listi v zameno listu »Branik«.

4. Poročilo o Zavezinih listih.

a) Učiteljski Tovarish.

Jako skrbno sestavljeno poročilo o Učit. Tovarishu poda novi upravnik Fran Marolt. Izkaz, ki si ga je napravil v namen pregleda dolga in poznejših plačil, izpričuje, na dolguje do konca t. l. 892 naročnikov 16.336 K 22 v. Za njegovega upravnika se je vplačal po vestnem izterjevanju že precejšnji zaostanek. Če ne bodo pomagali pri starih dolžnikih opomini, se jim bo moral list ustaviti, dolg pa izterjati. Pregledniki blagajniške knjige in računov bodo morali odslej pregledati tudi prenos plačil v knjigo naročnikov. Z dne 31. decembra 1913 je vseh naročnikov 1114. Od teh je 907 plačujočih, neplačujočih pa 207, kar se razpošilja zastoj ali pa v zameno. Število novih naročnikov bo treba vsakega dvigniti. Štajerska in Primorska se odlikujeta z nizkim številom naročnikov, prav sramotno z minimalnim številom in velikimi dolžniki pa se ponaša Trst. Do glavne skupščine se sestavi pregledna statistika naročnikov in odpadnikov Učit. Tovarisa, in sicer po posameznih slovenskih deželah. Upravištvu bo treba urediti in spisati; knjigo naročnikov, blagajniško knjigo, knjigo računov, knjigo za vpisovanje manipulacijskih stroškov in kopirno knjigo.

Urednik E. Gangl opozarja, naj poskrbe upravni odborniki, da se poplača v teku enega leta vsa zaostala naročnina, kakor je to obljubil storiti za ondotni okraj odbornik Fr. Brinar.

Predsednik L. Jelenc stavi predlog, da naj se s 1. januarjem 1914 poverijo insarati tovarišu Fr. Maroltu, ker ima kot upravnik tem lažji pregled lista. Pogoji ostanejo isti kakor pri prejšnjem oskrbovalcu insaratorov. Predlog obvelja soglasno.

Predlog odbornika Rajšpa, da naj izreče upravni odbor novemu upravniku zahvalo za skrbno sestavljeno poročilo in za sestavo imenika zaostalih naročnikov, se sprejme soglasno.

Sklene se, da se od dolžnikov, ki so list odpovedali, izterja ves dolg naenkrat; le izjemoma se sme dovoliti, da se odplačuje zaostala naročnina tudi po obrokih.

b) Popotnik.

Upravnik Fran Luznar poroča o stanju Popotnika. Dohodkov je bilo 3730 K 61 vin., stroškov pa 3322 K 41 v., v blagajni torej ostane 408 K 20 v. Obenem je pri tiskarni na dolgu tisk za l. 1913, ki znaša okroglo 2600 K. Popotnika se razpošilja v 858 iztisih. Plačujočih naročnikov je 690, v zameno in zastoj pa se razpošilja 168 števil.

Proračun izkazuje 4190 kron stroškov in 3829 kron dohodkov, je torej 361 kron primanjkljaja. List ima premalo naročnikov. Če vračajo Popotnika krajni šolski sveti, pa naj ga tembolj naročajo posamezni izmed učiteljstva.

Odbornik J. Rajšp predlaga, da naj se da hektografirati imenik sedanjih in zaostalih naročnikov, kakor je to želel glede Učit. Tovarisa.

Upravnik F. Luznar pa predlaga, da naj preskrbe odbori učiteljskih društev imenik vsega učiteljstva dotičnega okraja v 3. izpisih (kar bode v »Ročnem zapisniku«), to naj odpošljejo vsako leto vsem trem upravnikom Zavezinih listov po 1 prepis. Upravniki naj podčrtajo na teh prepisih ime tistih članov, ki so naročeni na dotični list. Na ta način zaznamenovani imeniki naj se vrnejo takoj dotičnim učiteljskim društvom. Ta pot se mu zdi najkrajša in najboljša. Predlog upravnika Fr. Luznarja se sprejme.

e) Zvonček.

O stanju Zvončka poroča njega upravnik L. Jelenc. V letu 1913. se je tiskal v 1350 izvodih. Plačujočih naročnikov je bilo 1019. V zameno, v oceno in zastoj se je razpošiljalo 156 izvodov. Koncem leta se ga navadno proda 50 izvodov, tako da ga ostane v zalogi še po 125 izvodov. Kdor je z naročnino na dolgu za eno in pol ali dve leti, temu se list ustavi z 12. številko. Takih dolžnikov je letos 83. Vobče je račun Zvončka zadovoljiv.

Odbornik Fr. Brinar želi, da naj se tiska za zalogo nekoliko več Zvončkov kakor doslej, zakaj šolarske knjižnice imajo dosti starih jako razdejanih letnikov, ki se bodo morali nadomestiti z novimi knjigami.

5. Račun Zaveze za l. 1913. poroča blagajnik Fr. Luznar. Izdatkov je bilo 1290 K 56 v., dohodkov pa le 1223 K 43 v., kar da 47 K 13 v. primanjkljaja. V tem primanjkljaju je všteta temeljna vloga pošne hranilnice, ker je pristopila Zaveza v tekočem letu k čekovnemu prometu. Prispevkov za 25letni jubilej Zaveze ni še vplačalo 13 društev. Tudi dolgujejo nekatera društva redne letne prispevke. Vsem tem se odpošljejo opomini.

Poročila tajnika, blagajnika in vseh 3 upravnikov Zavezinih listov se vzamejo na znanje.

6. Tajnik V. Rus poroča o »Zavezi in Družbi sv. Mohorja«. Z ozirom na to, ker se mudi nekaterim odbornikom že na vlak, se omeji le na najvažnejše točke, omejnajoč samo korake, ki jih je storilo v tem vprašanju vodstvo Zaveze.

Urednik E. Gangl stavi k tem poročilu naslednji predlog: »Z ozirom na znano sovražno stališče, ki ga je zavzel odbor Družbe sv. Mohorja nasproti učiteljstvu, in z ozirom na dejstvo, da odbor imenovane družbe neče dati razžaljenemu učiteljstvu nobenega zadoščanja, se zavedno učiteljstvo pozivlja, da zavzame temu ravnanju primerno in odgovarjajoče svoje stališče proti Družbi sv. Mohorja!« Predlog se sprejme soglasno.

7. O preosnovi »Ročnega zapisnika« poroča natančneje Zavezin predsednik L. Jelenc. Zapisniku se predlaga oblika in posameznosti v notranji sestavi. Vse podatke za »Ročni zapisnik« preskrbe okrajna učiteljska društva na podlagi načrta, ki jim ga pošlje poročevalec, s stanjem tistega dne, ki ga določa načrt.

8. Po vsestranskem predurku se ugotovi, da se vrši XXVI. glavna skupščina Zaveze v Pulju dne 6., 7. in 8. septembra 1914.

9. V smislu dopisa Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji, se določita dva odposlanca, ki bosta zastopala našo Zavezo v neki deputaciji, oziroma pri nekem kongresu.

Pripomba: Marsikatera točka dnevnega reda se ni mogla obravnavati natančno in izbrano, ker se je večini članov upravnega odbora mudilo na vlak. Delo v Zavezi je tako naraslo, da se bodo morale

pričeti odslej seje upravnega odbora že jutraj in bodo trajale do pozne noči.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo je imelo na Svečnico ob polu dveh popoldne v Učiteljski tiskarni svoj redni letni občni zbor, ki se ga je udeležilo vzlic prekrasne-mu zimskemu popoldnevu lepo število tovarišic in tovarišev. Po sprejetih poročilih, oziroma predsednika, tajnika in blagajnika se je sklenilo, da društvo postavi vzor značaju, prezgodaj umrlemu tovarišu Jakobu Pretnarju, nagrobni spomenik. Z vzklikom izvoljeni stari odbor je prevzel prav rad svoje funkcije, ker ima društvo zgolj le stanovske tendence in deluje le v dobrobit svojim članom.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to svrhu spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné
Mestni trg 10

Velika izbira! Solidna postrežba!

Štajersko.

Šaleškega učiteljskega društva 34. letni občni zbor se je vršil v nedeljo, dne 25. januarja t. l. v Velenju. Navzočih je bilo 20 društvenikov. — Društveni predsednik tov. Koropec poda v svojem pozdravnem nagovoru kratek pregled pretečenega društvenega leta, ki nam je prineslo vendar enkrat draginske doklade za l. 1914. Naš končen smoter še ni dosežen, treba je še dosti dela, da bo izvojevana zmaga. Predsednik apeluje na stanovsko zavest tovarišev, osobito onih, ki še niso v naši sredini. — Dolžnost je sedaj nas vseh, tudi nečlanov, da podpremo štajersko Zvezo k nadaljnjemu uspešnemu delu tudi gmotno, ako se ji odkupimo za njen trud in darujemo za njen obrambni sklad. Podarjene vsote se bodo pobrale do prihodnjega zborovanja, t. j. do 15. marca t. l. — Maločasten pojav za Zavezino učiteljstvo je neugodno gmotno stanje Popotnika in Učiteljskega Tovarisa! To skelečo rano na telesu naše Zaveze je treba lečiti. Kako bi bilo v danih razmerah mogoče, da bi prišli do sanacije, bo pri prihodnjem zborovanju poročal za Popotnika predsednik, za Učiteljskega Tovarisa tov. Stopar. — Tajnik tov. Pokeržnik je podal letno poročilo o društvenem delovanju v pretečenem letu. Društvo je štelu — kakor poprej — 25 članov. Uvodoma je poudarjal, da smemo v pretečenem letu zaznamovati majhen napredek. Zborovani je bilo osem — tri več nego v zadnjih letih — a vključ temu je bila udeležba dokaj povoljnija od prejšnjih let. Odsotnih je bilo povprečno na leto le 6 članov. Izmed zborovanih naj omenim le one, ki se je vršilo 1. junija pr. leta v Šoštanju, kamor je priredilo Celjsko učiteljsko društvo svoj izlet, pa tudi tovariši iz slovenjegraškega in vranskega okraja smo imeli v svoji sredini. Bil je to pravi bratski sestanek 4 učiteljskih društev, in vsakemu ostane v prijetnem spominu. — V pretečenem letu smo imeli 2 predavanji, in sicer: g. ravnatelj Schreiner je predaval na skupnem sestanku v Šoštanju o globoko zasnovani vzgojni temi: »Laž v ljudski šoli«, tov. Stopar je poročal o »Kmetijski nadaljevalni šoli«. Kakor lani je tudi letos tajnik izrazil željo, da bi se večkrat kdo izmed tovarišev oglasil za predavanje. V tem oziru nas že visoko nadkriljujejo sosledna učiteljska društva. — Izven naše organizacije stoji v tem okraju 6 tovarišev. Tem sta predsednik in tajnik poslala uljudna povabila, da pristopijo v naš delovni krog, a obrodila niso nobenega sadu! Kaj pomeni vzorna organizacija svojemu stanu, ki ga združuje, smo jasno videli v pretečenem letu. Le vednemu neumornemu drezanju štajerske Zveze se imamo zahvaliti, da smo dobili draginsko doklado vsi učitelji — tudi oni, ki stoje apatično ob strani! A ni še dobojevan ves boj do konca! Zato se oklenimo vsi učitelji ravno sedaj tem tesneje stanovske organizacije in ostanimo ji zvesti. Postanimo sami boljši in bolje nam pojde! — S tem je končal tajnik svoje poročilo in izjavil, da odloži tajniško mesto. — Blagajnik tov. Stopar nam je podal stanje društvene blagajne v preteklem letu. Dohodkov: 205 K 13 h, izdatkov 173 K 22 h, preostane 31 K 91 h, ki se nalože v »Učiteljski gospodarski in kreditni zadrugi« v Celju. — Za tekoče društveno leto ostane dosedanja članarina. — Pregledovalca računov tovariša Trobej in Jankovič sta dobila račune v redu, nakar se je blagajniku izrekel absolutorij. — Volitev novega odbora je imela sledeči izid: predsednik Koropec Ivan, učitelj v Šoštanju; podpredsednik in blagajnik Viher Leopold, nadučitelj v St. Janžu na Vinski gori; tajnica Fančič Pristovškova, učiteljica istotam, odbornika Trobej Alojz, nadučitelj v Šoštanju in Armic Josip, učitelj v Velenju. — Ik.

Učiteljsko društvo za politični okraj
Ljutomer zboruje v četrtek, dne 12. svečana, ob 11. predpoldne pri Sv. Križu. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanje tov. Velnarja o telovadbi v ljudski šoli po sokolskem sestavu. 3. Razgovor o temah za let. uradno konferenco. 4. Slučajnosti. K polnoštevni udeležbi vabi vljudno odbor.

Goriško.

Odbor tolminskega učiteljskega društva se je takole sestavil: Rakovšček Jos., predsednik; Jelinčič Ferdo, predsednikov namestnik; Mikuž Matej, tajnik; Sattler Andrej, blagajnik.

Književnost in umetnost.

Matica Slovenska. Knjižnica ljudske šole v Samostanski ulici v Zagrebu je pristopila kot ustanovnica k Matici Slovenski. Na tej šoli deluje tovariš Lj. Krajačič, obehem književnik, in njegova zasluga, da se je to zgodilo. Ravnatelj šole sam, tov. Štampar, ki je rodom Slovenec, je drage volje pritrldil predlogu, enako ostali učiteljski zbor. — Nas to posebno veseli, ker je nov znak rastoče jugoslovanske misli.

Knjige Matice Slovenske so malone dotiskane in kmalu izidejo. Članarina 4 K. V eni knjigi bo tudi navodilo za čitanje cirilice.

Politiški pregled.

* **Naše in laško brodovje.** Naše vojno brodovje znaša 73 ladij z 225.746 tonami. Italija pa ima sedaj 109 ladij s 306.697 tonami. Tedaj je Italija dobršno pred nami. V delu imamo mi: 1 dreadnought, 27 rušilcev in 7 podmorskih čolnov. Lahi pa pripravljajo: 2 dreadnoughta, 4 križarke, 13 rušilcev in 2 podmorska čolna. Skupno imamo mi v delu 33.350 ton, Italija pa 71.120 ton.

Kranjske vesti.

—r— **Poročil se je tovariš Fortunat Lampret,** učitelj v Trnovem na Notranjskem, z gospico Minko Kovačičevo iz Smerij. — Cestitamo!

Štajerske vesti.

—š— **Draginjska doklada za leto 1914.** V zadnjem »Učiteljskem Tovarišu« pozivlja učiteljski par Zvezo, naj poskrbi vse potrebno, da ne bi se učiteljskim parom tudi pri regulaciji učiteljskih plač zgodila zopet kaka krivica. Mi to od Zveze naravnost zahtevamo, zakaj mi smo se skozi in skozi držali discipline, ko se nam je reklo, molčati in ne kritizirati, ker bi se baje s tem stvari škodilo. Mi smo bili toliko disciplinirani, da smo molčali, dasi se nam je godila krivica in dasi — kakor zdaj vidimo — v svojo škodo. Drugi pa so zahrbtno izven organizacije plezali po tlemih naše organizacije, da poškripi vse potrebno, da se kaj takega vbodoče ne zgodi več, predvsem pa naj pospeši akcijo glede def. regulacije učiteljskih plač, da se ne bo krivica, ki jo trpe učiteljski pari, vlekla še znabiti leto dalje!

—š— **Iz deželnege šolskega sveta.** Imenovana je provizorična učiteljica na nemški šoli v Konjicah Stefanija Wiesslerjeva za definitivno; prestavljena je definitivna učiteljica v Trbovljah-Vodah Hildegarda Riegerova v Eggenberg; začasno je upokojen nadučitelj v Rogaski Slatini Franc Janisch; stalno so upokojene učiteljice Marija Furlanova, Olga Gregoričeva in Emilija Krenova. — Proviz. učiteljica Emilija Treotova v Laporju je imenovana za definitivno. Začasno je upokojena def. učiteljica Roza Miklavčeva v Makolah, stalno pa je upokojen Davorin Judnič, šol. vodja pri Sv. Primožu na Poh.

—š— **Iz Ruš poročajo:** Tukajšnji marljivi učitelj F. Stani je srečno prebil veliko in nevarno operacijo na želodcu pri usmiljenih bratih v Gradcu. Veselimo se tega ozdravljenja.

—š— **Iz Vojnika pri Celju pišejo:** Kakor vsako leto, smo napravili tudi letos na naši slovenski šestrazredni šoli lepo božičnico, pri kateri je bilo obdarovanih 50 otrok, in sicer jih je dobilo 30 celo obleko, 20 pa obutev. Nabrali smo v ta namen med domačini čez 400 K (domača posojilnica je dala tudi letos 170 kron). A tudi drugače naša slovenska šolska mladina ni zapuščen! Krajni šolski svet je ustanovil že pred leti šolsko kuhinjo, za katero postavi vsako leto 400—500 K v svoj proračun. Od 1. decembra pa do 28. februarja dobivajo ubožnejši in oddaljenejši otroci v telovadnici svoje tople kosilce. Letos n. pr. pri sede vsak dan 230 otrok k gostoljubni mizi. — Tako se v Vojniku leto za letom dela za slovenske otroke, in sicer natihem brez

hrušča in trušča. Pa je tudi v Vojniku edina nemška šola na Slovenskem, ki ne napreduje, dasi obstoja že čez 15 let in dasi delajo za njo vsi uradi (od najnižjega do najvišjega v deželi), dasi ne pobirajo zanjo denarja le po domačem cesarstvu, ampak celo tja gori do Hamburga, dasi so nam poslali 20 do 30 dunajskih nemških otrok v pomoč, a ne gre, pa ne gre.

Goriške vesti.

—g— **Javno vprašanje.** Kaj bo s shodom vsega slovenskega učiteljstva? Deželni zbor že zboruje. Merodajni krogi, zganite se!

—g— **S Tolminskega nam pišejo:** Možat in neustrašen nastop sežanskega učiteljstva napram onim, ki odločujejo in režejo kruh učiteljstvu, mi še danes prijetno zvoni v ušesih, in nehote se mi poraja zadovoljnost v srcu. Govorili so ostro, da, še celo preostro; isto bi se bilo dalo omiliti v drug ton, in efekt bi bil še večji. Za sedaj se na stvari ne dá ničesar izpremeniti, kakor konstatovati samozavest sežanskega učiteljstva, ki je vznikla s tako vehemenco na dan, da ne bo mogče zlahka udušiti refleksov tega odločnega nastopa tudi pri učiteljstvu sosednjih okrajev — vse deželice. S tem hočem pribiti suho dejstvo, da smo z njimi edini in solidarni in da lahko računajo na našo, seveda le moralno podporo. Konstatacija, da bo ta nastop vplival in izrevolucioniral učiteljstvo drugih okrajev, je znamenje boljših časov, je znak emancipacije učiteljstva, ne od naroda, marveč od vaških in trških napolizobražencev — mogotcev, ki gledajo učitelja od zgoraj navzdol. Tovariši, glave kvišku! Kdor klone duhom in se boji boja, temu ni pomoči. Namesto pasje ponižnosti naj stopi stanovska samozavest in stanovski ponos. Delo za narod in sebe je naš spas, naša rešitev. Ne iščimo prijateljev tam, kjer jih ni, temveč iščimo sami sebe, ker le samopomoč nas dovede do smotra. Da stopi naša samozavest na ono višino, ki je potrebna vsakemu narodnemu delavcu in voditelju, treba, da svoje duševno obzorje razširimo, da vsestransko poglobimo svoje znanje, saj od nas se veliko zahteva. Da se ne uprežemo v jarem suženjstva in da ne izgubimo svobode, bodimo skromni v zahtevah ter živimo dohodkom primerno, ker dolgovi nas spravijo v odvisnost, nam zagrenijo življenje in veselje do dela. Poudarjam: Ne zaupajmo svojim psevdoprijateljem, ki nam hlinijo prijateljstvo le iz sebičnih namenov, a drugače niso za las boljši od naših odkritih nasprotnikov. Prijatelj naš stan nima, zato računajmo le sami nase. Dixi.

Tržaške vesti.

Anton Valenčič.

Dne 31. januarja t. l. je umrl v Trstu v 68. letu svoje dobe tovariš Anton Valenčič, šolski ravnatelj v p., odlikovan z zlatim zasluznim križem. — Pokojni Valenčič je bil kremenit značaj, večš šolnik, zvest prijatelj in tovariš ter svoji rodovini najblažji oče. — Bodi odličnemu pokojniku ohranjen časteč spomin! Cenjeni rodovini naše iskreno sožalje!

Koroške vesti.

—k— **Trgovska in obrtna zbornica celovška in koroško šolstvo.** Na zadnji seji zbornice je govoril tajnik dr. Kaiser tudi o finančnem položaju glede od deželnege zbornice sklenjene reforme ljudskih nadaljevalnih šol na Koroškem, ki naj se reformirajo po vzorcu solnograške reforme. Sprejet je bil nato predlog stalnega odbora, ki pravi, da zbornica že sedaj izjavlja, da se zavaruje proti pobiranju tozadevnih doklad. Zbornica svetuje, da bi se s to zadevo še počakalo toliko časa, da se bo videlo, kakšne uspehe je dosegla solnograška reforma. Tudi naj se pri reformi gleda na to, da se postavi pobiranje doneskov na splošnejši temelj.

Splošni vestnik.

O slovenski docenturi na zagrebškem vseučilišču, ki je podeljena prof. dr. Ilesiču, pišejo nemški in slovenski listi. Dočim zro nemški listi v tej docenturi seveda veliko nevarnost za nemštvo, pozdravlja vse slovensko časopisje ustanovitev stolice za slovenski jezik in za slovensko književnost na hrvaškem vseučilišču kot važen korak k praktični slovenski vzajemnosti. V tem smislu pišejo praški »Narodni Listy« pod zaglavjem »Slovensko-hrvaška

vzajemnost«. Brnske »Lidove Noviny« pripominjajo: »Imenovanje profesorja dr. Ilesiča za docenta slovenskega jezika in slovenske književnosti bo gotovo jako koristilo poglobljenju slovensko-hrvaških stikov, za katere zlasti med vseučiliško mladino vlada zanimanje.« Glasilo vseučiliškega profesorja dr. Masaryka »Čas« piše: »Ta pojav praktične kulturne vzajemnosti hrvaško-slovenske mora razveseliti vsakega Slovana«.

Spomenik na Kosovem polju. Tekom tega leta razpišejo natečaj za najboljši osnutek ogromnega narodnega spomenika na zgodovinskem Kosovem polju. Spomenik naj predstavlja razpad starega srbskega naroda leta 1912. Za najboljše osnutke bodo razpisane bogate nagrade. Natečaja se bodo smeli udeležiti samo jugoslovanski srbski, hrvaški in slovenski kiparji. Opozorjamo slovenske kiparje-umetnike že sedaj na ta natečaj, da se lahko nanj pravočasno pripravijo.

Drugi »Počitniški tečaj« Slov. Š. Matice v Ljubljani. Z ozirom na program, ki smo ga objavili pod gorenjim naslovom v 4. številki z dne 23. januarja t. l. »Učit. Tovariša«, se usojamo javiti, da je gospod profesor Lavtar obljubil, da prevzame naznanjeno matematično predavanje le s tem pogojem, da gosp. prof. dr. Kušar ne bi mogel ali ne bi hotel se udeležiti pri predavanjih nameravanega tečaja. Ker pa je bil gosp. prof. dr. V. Kušar naknadno tako ljubezniv, da nam je svojo pomoč obljubil, odpade naznanjeno predavanje gosp. prof. Lavtarja iz matematike. Namesto tega bo predaval prof. Kušar: Odnosaji med geometrijo in aritmetiko. Razvoj matematičnega pojmovanja. (6 ur). — Pač pa bo predaval prof. Lavtar, kakor je bilo tudi že poprej namenjeno, v matematičnem tečaju o metodiki računstva.

Koliko pokadimo v Avstriji. C. kr. statistična centralna komisija na Dunaju izkazuje, da je v prvi polovici leta 1913. avstrijska tobačna režija izkupila 163.599.718 K, napram preteklemu letu 4.295.654 K več. Prodalo se je: smodk lastne režije 541.036.000 kosov (— 17.185) inozemskih smodk 572.000 kosov (— 16 tisoč), cigaret lastne režije 2.757.834.000 kosov (+ 133.987.000), inozemskih cigaret 6.419.000 kosov (— 622 tisoč); nadalje tobaka za vnuhanje 5281 meterskih stotov (— 267), tobaka za kajenje lastne režije 126.114 met. stotov (— 1626) in inozemskega tobaka za kajenje 77.5 met. stotov (— 12).

Kako hudo se človek lahko spelje na led, o tem se je moral nedavno prepričati neki londonski trgovec s podobami, ki je plačal za slovito sliko nekega starega slikarja okroglo milijon kron. Predstavljajmo si strmenje moža, ki je doma pri natančnem opazovanju spoznal, da je navidezno pristna slika ponarejena in le neznatne vrednosti. Seveda opravičljiva bi bila ta pomota, zakaj težko je, pri starih umetnih izdelkih razločevati pristno od nepristnega. — Kar pa je neodpušno, je to, če gospodinja pri nakupu najvažnejših živil vzamejo ponarejeno blago namesto pristnega. Tako na primer je nemogoče, da bi se namesto pristne Kathreinerjeve Kneippove sladne kave dobil manjvredni posnemek, če se pazi na to, da je na zavoju slika župnika Kneippa. Ti zakonito zavarovani izvorni zavoji ohranjajo vsebino čisto in snažno in jamčijo za pristnost Kathreinerjeve Kneippove sladne kave, ki je danes spričo kavega okusa, ki ga je dosegla s posebnim pripravljalnim načinom, najprimernejši in najizdatnejši nadomestek za kavo.

Razgled po šolskem svetu.

— **Srbska učiteljšča v novih krajih.** Srbsko naučno ministrstvo je odredilo, da se v novih krajih otvorita dve novi učiteljšči, in sicer v Skoplju in Bitolju.

— **Beda šolskih otrok.** Neki budimpeštanski ljudskošolski učitelj je izdal brošuro o razmerah, v katerih žive ljudskošolski otroci. Izmed 800 otrok na njegovi šoli nima zimske obleke 170 dečkov in 94 deklic, 200 otrok dobi mesno hrano dvakrat na teden, 25 samo enkrat. V lastnih posteljah spi samo 78 dečkov in 214 deklic; na kovčegih (skrinjah) spi 71 dečkov in 16 deklic.

— **Drugo vseučilišče v Srbiji.** Belgrajski listi poročajo, da otvori srbska vlada v letu 1914—15 drugo univerzo v Skoplju. Univerza bo imela v začetku pravniško in filozofsko fakulteto. Pozneje se ji priklapi še tehniška. Tako razumeva Srbska kulturne potrebe prebivalstva, pri nas pa ne dobimo Slovence nazaj svoje vseučilišče in Čehi, čeprav vzdržujejo denarno Avstrijo, ne dobe druge univerze.

— **Analfabeti v Evropi.** Kakor posnamemo iz lista »Soziale Kultur«, živi v

posameznih evropskih državah naslednje število analfabetov: v Nemčiji 0.005 odstotkov, v Danski 0.2 odst., v Veliki Britaniji 1.0 odst., v Franciji 2.0 odst., na Nizozemskem 2.1 odst., na Finskem 4.9 odstotkov, v Belgiji 10.2 odst., na Grškem 30.0 odst., v Italiji 31.3 odst., v Avstriji 32.4 odst., na Ogrskem 47.5 odst., v Srbiji in Rusiji 62.0 odstotkov, na Portugalskem 70.0 odst. in v Rumuniji 75.0 odstotkov.

— **Obiskovalci visokih šol.** Po poročilih za letošnji zimski tečaj obiskuje tehnične visoke šole sledeče število dijakov: Dunaj 3116, Gradec 769, Praga (nemška tehn.) 891, Praga (češka tehn.) 2663, Brno (nemška tehn.) 912, Brno (češka tehn.) 558 in Levov 1636. Torej skupno 10.545 dijakov. Poljedelska visoka šola ima 1029 dijakov, in sicer 309 poljedelske, 476 gozdarske in 186 tehnične stroke.

— **Novo vseučiliško poslopje v Belgradu.** Belgrajski občinski zastop je na svoji zadnji seji sklenil dati državi na razpolago veliko zemljišče na Trkalištu, kjer naj bi se zgradilo novo vseučiliško poslopje. In sicer se imajo zgraditi primerne stavbe ne le za sedanje tri fakultete, marveč tudi za medicinsko in poljedelsko, ki se imata vkratkem ustanoviti. Staro vseučiliško poslopje bi prešlo v last mestne občine.

Matere, ki imajo svoje otroke rade, jim dajo za okrepčilo dobrega mleka s Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo.

Kathreinerjeva se po slovitom Kathreinerjevem načinu napravlja iz najboljšega mleka in je že 23 let zdravniško priznana krepliva pijača.

Pri nakupu se mora vedno izrecno zahtevati pristna Kathreinerjeva v zaprtih zavojih s sliko župnika Kneippa.

Pred regulacijo učit. plač na Kranjskem.

»Slovenski Učitelj«, glasilo slovenskih krščanskih učiteljskih in katehetskikh društev, last Slomškove zveze in Društva slovenskih katehetov, pravi v svoji 1. letošnji številki z dne 30. januarja, da bi bilo prav, ako bi poslanci dež. zbora imeli z zastopniki učiteljstva informativen predpoved, da bi se prišlo do srečnega zaključka in do vsestranske zadovoljivosti glede na regulacijo učit. plač. Potem piše »Slov. Učitelj« doslovno: »Mi bi dali za predpoved to-le direktivo: Učiteljski zastopniki naj ne bodo preveč predrzni v svojih zahtevah, deželni možje pa naj pokažejo srce za posteno slovensko učiteljsstvo.«

Iz pozitivnega vira vemo, da je ta pisa »Slovenskega Učitelja« izzvala med učitelji Slomškarji viharen protest, češ, tako ne piše učiteljski list.

Kakor čujemo, hočejo imeti kateheti ob novi regulaciji učit. plač svoj poseben status.

V imenu narodno-naprednih poslancev je vložil dr. Vladimir Ravnihar na večrajšnji seji deželnege zbora ta-le nujni predlog:

Deželni zbor skleni: Učiteljske plače se regulirajo še v tem zasedanju deželnege zbora z veljavnostjo od 1. januarja 1914 dalje in v smislu plač državnih uradnikov od 11. do 8. činovnega razreda.

V pokritje te regulacije se porabijo državni preodkazi, namenjeni deželi Kranjski.

Splošno veljajo načela:

1. Enakemu delu — enaka plača; torej se odmerijo učiteljem in učiteljem enaki službeni prejemki.
2. Glede službene dobe mora veljati določilo § 56. drž. šolskega zakona.
3. Vojaška leta prizadetih učiteljev naj se štejejo v službeno dobo.
4. Starejši učitelji, oziroma starejše učiteljice ne smejo biti ob tej regulaciji prikrajšani.

5. Stalne prejemke dobiva vse učiteljsko od izpita usposobljenosti.

6. Uvede se časovno napredovanje.

7. Opravilne doklade voditeljev, oziroma voditelje se odmerijo za enorazrednico po 200 K, za vsako višjo kategorijo šol pa tolikokrat po 50 K več, kolikor je razredov, oziroma paralelek.

Načrt tega zakona izdelata združena šolski in finančni odsek.

Do utemeljevanja, oziroma glasovanja pa na včerajšnji seji še ni prišlo.

Interpelacija poslanca E. Gangla in tovarišev na njegovo ekselencijo g. deželnega predsednika glede na uradne razpise učiteljskih služb.

Paragraf 24. zakona z dne 29. aprila 1873, dež. zak. št. 22, določa, kako naj se uradno razpisujejo učiteljske službe.

V interesu učiteljstva in šolstva je, da se ne prezira ta zakonita določba, ampak da se službe razpisujejo tudi v strokovnih javnih listih, ker so ti učiteljstvu bolj pristopni, nego mu je pristopen uradni list.

Stvari sami je v korist, da se ob tem upoštevajo predvsem listi, ki po večkrat na mesec izhajajo, ki torej morejo razpise pravočasno objavljati, da se ne zamudi stavljenega roka za vlaganje prošnji. Tu naj bodo merodajni zgolj stvarni oziri.

Podpisanci se usojajo gosp. deželnega predsednika kot predsednika deželnega šolskega sveta vprašati, hoče li vse potrebno ukreniti, da se ne bo zgoraj citirana zakonita določba omalovaževala, ampak da se bodo službe razpisovale tako, kakor služi koristim šole in učiteljstva?

Ob otvoritvi deželnega zbora je deželni predsednik poudarjal neodložljivo potrebo regulacije učiteljskih plač. (Odobranje med napredniki in Nemci.) Tudi deželni glavar je omenil to potrebo.

Stojmo na straži! Nihče naj niti za las ne odneha od znanih zahtev vsega avstrijskega učiteljstva, ki so izražene v zgoraj navedenem nujnem predlogu.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Stev. 162/14.

Na dvorazredni ljudski šoli v Banja Loki razpisuje se nadučiteljsko mesto z zakonitim prejemki ter s pravico do prostega stanovanja v definitivno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešteni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolnoma fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potem turoadno predlože do 21. svečana 1914.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 19. prosinca 1914.

Stev. 201.

Na enorazredni ljudski šoli v Polju se razpisuje s tem učiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je preložiti semkaj predpisanim potem do 24. februarja 1914.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno namešteni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 23. prosinca 1914.

Stev. 193.

Na petrazredni ljudski šoli v Cerkljah se razpisuje s tem nadučiteljska in ena učiteljska služba z omejitvijo za moške prosilce v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potem do 25. februarja 1914.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno namešteni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 21. januarja 1914.

Stev. 228.

Na trirazredni ljudski šoli v Brezovici se razpisuje novoustanovljena učiteljska služba z zakonitim prejemki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potem semkaj vlagati do 25. febr. 1914.

V kranjski javni ljudsko-šolski službi še niso stalno namešteni prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 20. januarja 1914.

Stev. 250.

Na štirirazredni ljudski šoli na Dobrovi se razpisuje nadučiteljska služba z zakonitim prejemki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potem semkaj vlagati do 1. marca 1914.

V kranjski javni ljudsko-šolski službi še niso stalno namešteni prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 25. januarja 1914.

Stev. 258.

Na novoustanovljeni štirirazredni ljudski šoli v Mostah se razpisuje nadučiteljska služba in pet učiteljskih služb z zakonitim prejemki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potem semkaj vlagati do 1. marca 1914.

V kranjski javni ljudsko-šolski službi še niso stalno namešteni prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 26. januarja 1914.

Stev. 160.

V radoviškem šolskem okraju se v stalno nameščenje razpisujejo naslednji učni mesti:

1. Učno in voditeljsko mesto na enorazredni ljudski šoli v Lešah in

2. učno mesto na trirazredni ljudski šoli v Bohinjski Bistrici.

Redno opremljene prošnje je predpisanim službenim potem vložiti pri podpisnem c. kr. okrajnem šolskem svetu do 1. marca 1914.

Prosilci, ki v kranjski učiteljski službi še niso stalno namešteni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 24. januarja 1914.

Stev. 173.

Na šestrazredni ljudski šoli v Toplicah se razpisuje s tem učiteljska služba z omejitvijo za moške prosilce v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potem do 1. marca 1914.

Prosilci, ki v kranjski učiteljski službi še niso stalno namešteni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 20. januarja 1914.

Stev. 253.

Na šestrazredni ljudski šoli pri D. M. v Polju se razpisuje učiteljska služba z omejitvijo na moške prosilce in z zakonitim prejemki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potem semkaj vlagati do 10. marca 1914.

V kranjski javni ljudsko-šolski službi še niso stalno namešteni prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 28. januarja 1914.

Stev. 300.

Na šestrazredni razširjeni ljudski šoli v Sodražici se razpisuje v stalno nameščenje učno mesto z zakonitim prejemki in z dostavkom, da imajo moški prosilci prednost.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potem predlože do 28. februarja 1914.

Prosilci, ki v kranjski učiteljski službi še niso stalno namešteni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 26. januarja 1914.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Danes smo morali zaradi tesnega prostora odložiti več stvari, ki jih porabimo prihodnjič. — Ako bi storili naši prijatelji in naročniki svojo dolžnost, bi list lahko redno izhajal s prilogo. V sedanjih razmerah pa nam je to nemogoče.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Radivoj Korene.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Tvornica orgelj in harmonijev
c. kr. dvorni dobavitelj

Jan Tuček
Kutnaha, Češko.

Posilja cenike brezplačno in franko.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburice J. Stjepušin Sisek.

Odlikovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razum tamburic in skladov za razna godala ima kakor gosli, citre, gitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur, zastoj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom „Tamburica“, ki prinaša razum pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

Učiteljska tiskarna
— v Ljubljani —
registрована zadruga z omejeno zavezo

se priporoča

slav. posojilnicam, hranilnicam in drugim denarnim in gospodarskim zavodom za naročila v tisk

letnih računskih : zaključkov :

in vseh drugih tiskovin. — Delo izvrši priznано solidno, natančno in po najnižjih cenah.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na trdko

A. & E. Skaberné
Mestni trg 10
obstoja od leta 1883.

Vzorci pošiljane prosto! Izredno nizke cene!

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registрована zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. januarja K 23.556.42.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Knjigoveznica Iv. Bonač
Ljubljana, Šelenburgova ul.

prporoča vsakovrstna knjigoveška dela, galanterijo, passepartuje itd. Posebno močna vez za knjižnice in čitalnice.

Cene zmerne, delo solidno.

J. Pogačnik
Ljubljana, Marije Terezije c. št. 11. (Kolizej)

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

mizarstvo.

Zaloga spalnih ter je-dilnih sob v različnih :
: najnovejših slogih. :
Zaloga otomanov, di-vanov, žimnic :
in otroških vozičkov.

Spalnica v ameriškem orehu 350 kron.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omari, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrncev i. t. d.

Očala in ščipalniki natančno po zdravniških predpisih. Toplometri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goerz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd. Moderno urejena delavnica z električnim obratom. Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijak, inženirje, arhitekte itd.

Strogo solidna tvrdka!! Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago. Krasni ceniki na zahtevo zastoj. Cene solidne! Postrežba točna!

Gramofoni od K 20.— naprej, plošče od K 1.50 naprej vedno v zalogi.

Prvo splošno uradniško društvo avstro-ogrskemu monarhije

na Dunaju, I., Wipplingerstrasse št. 25.

je ena največjih in najstarejših zavarovalnic za življenje v monarhiji in izvršuje zavarovanja za življenje in rente v vseh kombinacijah.

Za izboljšanje gospodarstvenega stanja, za preskrbljenost prihodnosti navezano je posebno učiteljstvo na samopomoč potom zavarovanja življenja; ugodnosti, ki jih nudi v tem obziru Uradniško društvo, pa tudi humanitarnemu delovanju namenjene uprave Uradniškega društva kažejo učitelju, da mu je najboljšje, če se oklene Uradniškega društva. Iz pravega spoznanja teh ugodnosti pridružila so se

največja učiteljska društva

Avstro-ogrskemu Uradniškemu društvu.

Silno ugodni zavarovalni pogoji. Nizke premije. Izplačevanje nemudoma in brez odbitka.

Garancijsko premoženje koncem 1. 1912 84 milijonov kron

Stanje zavarovanj koncem 1. 1912 222 milijonov kron

Izplačanih zavarovanj do konca 1. 1912 121 milijonov kron

Pojasnila daje brezplačno in, ne da bi vprašalec prevzel kake obveznosti

Glavni zastop uradniškega društva

za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, Radetzkystrasse 10.

Anton Krušič,
krojaški mojster in trgovec
v Gorici
Tržaška ulica šte. 16
v lastni hiši
in Tekališče Fran Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v blizini slov. kmetijske šole. Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarnen

za vsak stan.

Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

